

Mezheplerden istifade yolları

Sefa Çayır: “Mezheplerin hepsinden her isteyen istediği şekilde yararlanabilir diyenler var. Bunun bir ölçüsü”, kuralı yok mu?”

Dört mezhebin ortak yanları. Dört mezhebin ortak vasıfları şunlardır:

- 1- Dinde temel kaynağa inmeyi esas almışlar ve başarmışlardır.
 - 2- Şeriat semavî bir dindir. Yeryüzü problemlerine çözüm getirmiştir; ama yeryüzüne tabi değildir. Bu dinde içtihad eden, arzî değil, semavî bir yaklaşımla içtihad etmelidir. İşte dört mezhebin her biri içtihatlarında bu semavî yaklaşımı yakalamıştır.
 - 3- Dört mezhep imamları İslâmiyet'in dairesinde tam bir ihlâs ve takva ile amel ederek, dinin özünden ve zaruriyatından hiç taviz vermeden, gerek güncel problemlere, gerekse gelecekteki muhtemel problemlere geniş ve semavî bir perspektifle çözüm getirmişlerdir.
 - 4- Dört mezhep imamlarının içtihatlarının gayesi, Allah'ın rıza dairesini Allah'ın kitabından ve Resulullah'ın (asm) sünnetinden bulup çıkarmak ve Müslümanların bu çerçevede düzgün amel yapmalarına hizmet etmek olmuş ve bu gayeye ulaşmakta başarılı olmuşlardır.
 - 5- Dört mezhep imamları İslâmiyet'in nazariyât kısmında halis, safi ve tahkiki bir ilim anlayışıyla bütün zamanların ihtiyaçlarına cevap verecek içtihatlar yapmışlardır.
- Dört mezhep imamlarının üslûp ve tarzlarının sonradan mezhep olarak belirmesi ve Müslümanların söz konusu bu mezheplere dalga dalga tabi olmaları, Müslümanların ibadet hayatını düzene sokmuştur. Her bir mezhep Müslüman'lar için farklı, pratik ve çapraz çözüm sağanakları sunmuştur.
- Günümüzde bir Müslüman, dört mezhepten herhangi birinin hükümleriyle şahane amel edebilir. Bediüzzaman'a göre amelimizin bir mezheb-i hakka muvafık gelmesi bize, makbul amel olarak kâfidir. Bediüzzaman'ın bu yaklaşımı, Müslüman'a ehl-i sünnet mezheplerinden herhangi birinden şahane yararlanma kapısını açıyor.

Fakat keyfilik yoktur

Fakat bu durum, bu konuda keyfiliğin caiz olduğu anlamına gelmiyor. Öncelikle vurgulayalım ki, her mezhep kendi içinde ciddî bir disiplindir. Müslüman bir ehl-i

sünnet mezhebini seçip, bu mezhebin görüşlerini öğrenip bununla amel etmelidir. Başka mezheplerin görüş ve içtihatları ile amel etmek için ise, şu şartları dikkate almalıdır:

1- Diğer mezheplerin görüşlerini keyfi olarak değil; ciddî ihtiyaçlar söz konusu olduğunda bir çözüm olarak tercih etmelidir.

2- Bir meselede hangi mezhebin içtihadına ihtiyacımız varsa, o meseleyi içine alan ibadeti de tamamen söz konusu mezhebin görüşlerine uygun şekilde yapmalıyız. Meselâ, sürekli kanamalı bir hasta Hanefi, Şafii ve Hanbeli Mezheplerinde her namaz vaktinde ayrıca abdest almalıdır.

Maliki Mezhebinde ise, bir kere abdest almak ve abdestini başka şekilde bozmamak şartıyla, kanama devam etse de, yeni giren her vakitte özür devam ettiği için abdest almadan namazını kılabilir.

Bu durumda biz sürekli kanamamız dolayısıyla bu görüş ile amel etme ihtiyacı hissediyor isek eğer; abdesti bir bütün olarak Maliki Mezhebinin şartlarına uygun olarak almamız gerekiyor ve bu yeterlidir. Bu şart ile, abdest hususunda Maliki Mezhebinin söz konusu görüşü ile amel etmemizde hiçbir sakınca olmaz.

Yine meselâ Hanefi Mezhebine uygun şekilde abdest almış isek, abdesti bozma hususunda da Hanefi Mezhebinin hükümlerini esas almalıyız. Diyelim ki vücudumuzdan az bir kan çıkmış olsa (Hanefiye göre kan abdesti bozuyor; diğerlerinde bozmuyor), o anda mezhep değiştirip “ben falan mezhebe göre amel ediyorum” diyemeyiz. Yani her mezhebin kolayımıza gelen yönlerini keyfi bir şekilde ve rastgele alamayız. Bu mezhep disiplinine uymaz. Çünkü keyfîlikte zaruret prensibi işlemiyor. Zaruret prensibi işlemeyince kendi mezhebimizin bütünlüğü içinde kalmak zaruret halini alır. Çünkü bütünlüğün bozulması başka yanlışlıklara ve dalâlete zemin hazırlar.

Dipnotlar:

1- Sözler, s. 444.

2- a.g.e., s. 444.

3- a.g.e., s. 443.

4- a.g.e., s. 442.

5- a.g.e., s. 250.